

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Kontor: Formueretskontoret
Sagsnr.: 2006-7011-0008
Dok.: DNW40453

REDEGØRELSE

om lovovervågning af lov nr. 560 af 24. juni 2005 om ændring af tinglysningsloven, konkursloven og andre love (virksomhedspant)

INDHOLD:

1. Baggrund	1
2. Høring om lovens generelle virkninger	2
2.1. Hørte organisationer og myndigheder	2
2.2. Den faktiske udbredelse af ordningen	2
2.3. Lovens generelle virkninger for de almindelige kreditorer	6
2.4. Lovens generelle virkninger for de erhvervsdrivendes finansieringsmuligheder	8
2.5. Forslag til ændring af ordningen	10
3. Justitsministeriets vurdering	12
3.1. Den faktiske udbredelse af ordningen	12
3.2. Lovens generelle virkninger for de almindelige kreditorer	13
3.3. Lovens generelle virkninger for de erhvervsdrivendes finansieringsmuligheder	14
3.4. Forslag til ændring af ordningen	14
4. Konklusion	15

1. Baggrund

Den 1. januar 2006 trådte nye regler om virksomhedspant i kraft, jf. lov nr. 560 af 24. juni 2005 om ændring af tinglysningsloven, konkursloven og andre love (virksomhedspant). Reglerne blev udformet på grundlag af forslag fra udvalget om virksomhedspant i betænkning nr. 1459/2005 (herefter "betænkningen").

I forbindelse med justitsministerens besvarelse af spørgsmål nr. 18 af 6. juni 2006 fra Folketingets Retsudvalg om lovforslaget (L 162), udtalte justitsministeren, at loven ville blive undergivet lovovervågning, således

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

at Justitsministeriet senest 3 år efter dens ikrafttræden skulle fremlægge en redegørelse for Folketinget om lovens generelle virkninger for de almindelige kreditorer og for erhvervsvirksomhedernes finansieringsmuligheder.

Justitsministeriet har på den baggrund udarbejdet denne redegørelse.

2. Høring om lovens generelle virkninger

2.1. Hørte organisationer og myndigheder

Justitsministeriet har til brug for udarbejdelsen af denne redegørelse anmodet om oplysninger fra følgende myndigheder og organisationer:

Advokatrådet, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Domstolsstyrelsen, Finans og Leasing, Finansrådet, HTS, Håndværksrådet, Lønmodtagernes Garantifond, Rigsadvokaten og SKAT.

Justitsministeriet har endvidere modtaget oplysninger fra **Danmarks Automobilforhandler Forening** og **Foreningen af Statsautoriserede Revisorer**.

Danske Advokater har meddelt, at foreningens holdninger er gengivet i **Advokatrådets** bemærkninger. **Advokatrådet** har i sit høringssvar oplyst, at bemærkningerne gives efter drøftelse med **Foreningen af Danske Insolvensadvokater**.

2.2. Den faktiske udbredelse af ordningen

2.2.1. Generelt om ordningens faktiske udbredelse

Da udvalget om virksomhedspant vurderede de økonomiske konsekvenser ved indførelsen af ordningen, blev det antaget, at omkring 30 pct. af virksomhedernes varelagre, immaterielle rettigheder og kundetilgodehavender på sigt ville blive omfattet af virksomhedspant, jf. betænkningen, s. 238.

Forventningen om en udbredelsesgrad på omkring 30 pct. byggede bl.a. på erfaringerne ved indførelsen af virksomhedspant i Sverige og oplysninger fra Finansrådet.

Med henblik på at belyse den faktiske udbredelse af ordningen har Justitsministeriet anmodet **Domstolsstyrelsen** om at oplyse antallet af ting-

lyste negativklæringer, jf. tinglysningslovens § 43, stk. 2, og antallet af tinglyste dokumenter om henholdsvis virksomhedspant og fordringspant (samt værdien heraf) i perioden fra den 1. januar 2006 til den 30. juni 2008.

Justitsministeriet har i den forbindelse modtaget følgende oplysninger:

2006:

Virksomhedspant - 3.885 stk. for i alt 9.577.224.914 kr.

Fordringspant - 765 stk. for i alt 1.342.446.156 kr.

Negativklæringer - 3.611 stk.

2007:

Virksomhedspant - 4.121 stk. for i alt 7.849.452.323 kr.

Fordringspant - 625 stk. for i alt 989.974.674 kr.

Negativklæringer - 1.074 stk.

2008 (første halvår):

Virksomhedspant - 2.208 stk. for i alt 5.228.538.473 kr.

Fordringspant - 320 stk. for i alt 537.067.000 kr.

Negativklæringer - 461 stk.

Værdien af virksomhedernes varelagre, immaterielle rettigheder og kundetilgodehavender var i alt 528 mia. kr. i 2001, jf. betænkning nr. 1459/2005, s. 238. I 2006 var dette tal steget til 660 mia. kr., jf. Danmarks Statistik, Regnskabsstatistik 2006, private byerhverv.

Som det fremgår af oplysningerne fra Domstolsstyrelsen, blev der i perioden fra den 1. januar 2006 til den 30. juni 2008 tinglyst virksomhedspant og fordringspant til en samlet værdi af ca. 26 mia. kr.

Domstolsstyrelsen har supplerende oplyst, at der stort set ikke er sket aflysninger af virksomhedspant siden ordningens indførelse. På den baggrund kan en anslået udbredelsesgrad for virksomhedspant og fordringspant fastsættes til ca. 4 pct.

Da tallene fra Domstolsstyrelsen ikke tager højde for eventuelle værdiforringelser af pantet, kan det ikke afvises, at udbredelsesgraden er marginalt lavere.

2.2.2. Virksomhedspant og fordringspant

Da loven blev vedtaget, forventede man, at navnlig pengeinstitutterne ville blive bedre stillet som følge af indførelsen af virksomhedspant, jf. betænkningen, s. 231. De modtagne høringssvar bekræfter, at virksomhedspant og fordringspant overvejende anvendes af pengeinstitutter.

Advokatrådet finder således, at virksomhedspant og fordringspant i betydelig grad anvendes i pengeinstitutter i forbindelse med afdækning af engagementer, og at de ikke-finansielle kreditorer kun i meget begrænset omfang har gjort brug af virksomhedspant og fordringspant. Advokatrådet bemærker, at den finansielle sektor ved anvendelse af virksomhedspant normalt ikke foretager nogen nærmere sontring mellem de aktivtyper, hvori der tages virksomhedspant. Der tages virksomhedspant i samtlige typer ved afkrydsning i alle syv aktivtyperubrikker.

Finansrådet anfører, at ordningen er meget velfungerende, og at den for pengeinstitutterne er blevet et naturligt og fast element i dialogen med erhvervskunden, når der drøftes finansiering.

Finans og Leasing oplyser, at finansieringsselskaberne kun yderst sjældent har anvendt virksomhedspant eller fordringspant.

På debitorsiden tegner der sig et mindre skarpt billede af, hvem der benytter sig af ordningen. I forbindelse med udvalgsarbejdet oplyste Finansrådet, at virksomhedspant ville have størst betydning for de virksomheder, som har store værdier bundet i de aktivtyper, der kan indgå i et virksomhedspant (eksempelvis varelagre og kundetilgodehavender), jf. betænkningen, s. 258.

Finansrådet oplyser, at ordningen med virksomhedspant er anvendt af en lang række typer af virksomheder. Der er tale om finansiering af f.eks. vækst- og iværksættervirksomheder, generationsskifter, detailforretninger, lagerførende handelsvirksomheder, og visse produktionsvirksomheder, der ofte er hæmmet af stor kapitalbinding i debitorer og varelagre.

Pengeinstitutterne har dog været tilbageholdende med at yde ny eller ekstra finansiering mod virksomhedspant ved helt små arrangementer. Dette skyldes virksomhedspanthavers solidariske hæftelse på 50.000 kr. i tilfælde af pantsætters konkurs, jf. konkurslovens § 27, stk. 3.

Advokatrådet peger ligesom Finansrådet også på generationsskifter – hvor virksomhedspant og fordringspant anvendes som alternativ eller supplement til sælgerfinansiering. Virksomhedspant og fordringspant anvendes ifølge Advokatrådet også til at afdække kautionsforpligtelser.

Håndværksrådet oplyser, at det blandt foreningens medlemmer især er byggevirksomheder og virksomheder inden for den mindre industri, der har stillet sikkerhed i form af virksomhedspant eller fordringspant.

Dansk Automobilforhandler Forening oplyser, at nybilforhandlerne kun i meget begrænset omfang har benyttet sig af muligheden for at stille sikkerhed i form af virksomhedspant eller fordringspant til fordel for leverandører eller finansieringspartnere.

2.2.3. Negativerklæringer

En negativerklæring er et dokument, hvori en aftalepart forpligter sig til ikke at pantsætte sine aktiver uden samtykke fra den anden aftalepart. Med loven om virksomhedspant blev der tilvejebragt hjemmel til at tinglyse negativerklæringer i personbogen. Formålet hermed var at sikre en vis finansieringsmæssig fleksibilitet i ordningen, jf. betænkningen, s. 209.

Tinglysning af negativerklæringer anvendes som beskyttelse mod potentielle virksomheds- og fordringspanthavere. Negativerklæringer kan f.eks. bruges til at hindre tinglysning af virksomhedspant i varelagre eller i kundetilgodehavender. Da pengeinstitutterne selv i vidt omfang optræder som virksomheds- og fordringspanthavere, anvendes negativerklæringer hovedsageligt af finansieringsselskaberne.

Finans og Leasing formoder således, at foreningens medlemmer står bag hovedparten af de negativerklæringer, som er lyst i personbogen. Finans og Leasing har dog ikke noget tal herfor.

Dansk Automobilforhandler Forening og **Dansk Industri** oplyser, at nybilforhandlere stilles over for krav fra deres leverandører (bilimportører) om at tinglyse negativerklæringer i personbogen som beskyttelse mod potentielle virksomheds- og fordringspanthavere.

Finansrådet anfører, at organisationens medlemmer kun i meget begrænset omfang benytter sig af tinglysning af negativerklæringer.

Håndværksrådet oplyser, at det ofte kan være omfattende for leverandører at sikre sig mod, at et virksomhedspant hos en kunde griber den leverance, som de endnu ikke har modtaget betaling for. Det er dog Håndværksrådets vurdering, at kun få leverandører får tinglyst negativklæringer.

2.3. Lovens generelle virkninger for de almindelige kreditorer

2.3.1. Lønmodtagernes Garantifond, SKAT og leverandører m.v.

Da loven blev vedtaget, forventedes det, at den bedre sikkerhed for långiver, som får stillet virksomhedspant, ville indebære, at andre, usikrede kreditorer, f.eks. vareleverandører, Lønmodtagernes Garantifond og SKAT, ville blive stillet ringere og risikere at få et større dividendetab under en eventuel konkurs, jf. Folketingstidende 2004-05, 2. samling, Tillæg A, s. 7394.

Ifølge **Advokatrådet** har indførelsen af virksomhedspant og fordringspant som forventet medført en forringelse af de usikrede kreditorers retsstilling i tilfælde af skyldnerens konkurs, således at der nu i videre omfang end tidligere slet ikke betales dividende til de simple kreditorer, jf. konkurslovens § 97.

Lønmodtagernes Garantifond oplyser, at der endnu ikke kan spores et fald i dividendeindtægterne. Lønmodtagernes Garantifond kan derfor ikke på nuværende tidspunkt opgøre virkningen af den nye ordning, men bemærker, at dette kan skyldes en mindre udbredt anvendelse af virksomhedspant sammenholdt med den forholdsvis lange periode fra et konkursdekret afsiges og til udlodning finder sted.

SKAT oplyser, at Skattesamarbejderne på landsplan har foretaget i alt 44 udlæg i aktiver omfattet af virksomheds- eller fordringspant i perioden fra den 1. januar 2006 til den 31. juni 2008. SKAT bemærker selv, at det foretagne antal udlæg rettet mod aktiver omfattet af virksomhedspant kan synes beskedent.

Det fremgår ikke, hvor mange af disse udlæg, der er bortfaldet på grund af virksomhedspantsætterens konkurs, jf. konkurslovens § 71, stk. 1. Det fremgår heller ikke, hvorvidt indførelsen af virksomheds- og fordringspant har medført et fald i dividendeindtægterne.

Håndværksrådet anfører, at organisationens medlemmer kan komme i den situation, at deres udeståender er tabt, fordi de kommer efter virksomhedspantet i hæverækkefølgen – men det fremgår ikke i øvrigt af de modtagne høringsvar, hvilken virkning indførelsen af virksomheds- og fordringspant har haft for vareleverandører, der yder kredit.

Med henblik på nærmere at belyse virkningen for de almindelige kreditorer, har Justitsministeriet forsøgt at indhente oplysninger om skifteretternes behandling af konkursboer, hvor der har været virksomhedspant eller fordringspant.

Ifølge **Domstolsstyrelsen** er der en begrundet formodning om, at der indtil videre kun er behandlet ganske få konkursboer med virksomheds- eller fordringspant. På den baggrund finder styrelsen det ikke hensigtsmæssigt at anmode skifteretterne om at gennemgå et større antal konkursboer, idet resultatet (omfanget af de relevante statistiske oplysninger, der kan tilvejebringes) ikke kan forventes at stå mål med indsatsen (skifterettens resourceforbrug ved en gennemgang af sagerne).

Domstolsstyrelsen foreslår samtidig, at en eventuel fremtidig undersøgelse af virkningen af de nye regler gøres fremadrettet, således at skifteretter og kuratorer mv. indsamler bestemte data løbende i forbindelse med sagsbehandlingen.

2.3.2. Rekonstruktion

På tidspunktet for lovens vedtagelse var man opmærksom på, at indførelsen af virksomhedspant kunne besværliggøre rekonstruktion af nødlidende virksomheder, idet rekonstruktion (af skyldneren) i almindelighed forudsætter tilstedeværelse af frie aktiver, og virksomhedspant vil typisk begrænse kredsen af frie aktiver, jf. betænkningen, s. 97.

Advokatrådet oplyser, at rådet ikke er i besiddelse af erfaringsbaseret materiale, der belyser, hvorvidt indførelsen af virksomheds- og fordringspant har virket hæmmende eller fremmende for vedtagelsen af akkorder – det vil sige ordninger, hvor en nødlidende virksomhed får nedsat eller udskudt betalingen af gæld.

Advokatrådet finder dog, at indførelsen af navnlig virksomhedspant har gjort det tilnærmelsesvis umuligt at gennemføre rekonstruktioner uden

virksomhedspanthaverens aktive medvirken. Advokatrådet bemærker, at dette kan have såvel fordele som ulemper.

Finansrådet finder, at ordningen har sikret bedre mulighed for finansiering og dermed overlevelse i forbindelse med rekonstruktion af erhvervsvirksomheder.

2.3.3. Misbrug

I forbindelse med lovens vedtagelse var man opmærksom på, at virksomhedspankets flydende karakter kunne øge risikoen for misbrug, f.eks. ved at aktiver uberettiget bliver udskilt af pantet, eller ved at aktiver uberettiget bliver bragt i ly af virksomhedspanket.

Advokatrådet oplyser, at antallet af boer, der slutes i medfør af konkurslovens § 143 (fordi der ikke er midler i boet ud over, hvad der medgår til dækning af omkostningerne) har været stigende siden den 1. januar 2006. Advokatrådet anfører, at der alene på denne baggrund må antages at være sket en stigning i antallet af boer, hvor der ikke bliver gennemført de fornødne undersøgelser, og hvor eventuelle strafbare dispositioner derfor heller ikke bliver afdækket.

Med henblik på at belyse de sager, hvor strafbare dispositioner er blevet afdækket, har Justitsministeriet indhentet oplysninger fra politiet og anklagemyndigheden.

Rigsadvokaten har bedt samtlige regionale statsadvokater, Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet og samtlige politidirektører om oplysning om alle sager i perioden fra den 1. januar 2006 til den 30. juni 2008, hvor der er indgivet anmeldelse om skyldnersvig, og hvor det mulige strafbare forhold udgør en krænkelse af reglerne om virksomhedspank eller fordringspank.

Rigsadvokaten oplyser, at man ikke har modtaget indberetning om sager af den nævnte karakter i den pågældende periode.

2.4. Lovens generelle virkninger for de erhvervsdrivendes finansieringsmuligheder

Reglerne om virksomhedspank og fordringspank indebærer nye muligheder for at anvende erhvervsaktiver som grundlag for låntagning med henblik på at give erhvervslivet flere og mere fleksible finansieringsmulig-

heder. Da loven blev vedtaget forventedes det, at muligheden for at give kreditor større sikkerhed for lånet generelt ville medføre en bedre og billigere finansiering for erhvervsdrivende, jf. Folketingstidende 2004-05, 2. samling, Tillæg A, s. 7394.

Advokatrådet oplyser, at rådet ikke er i besiddelse af erfaringsbaseret materiale, der belyser, hvorvidt indførelsen af virksomheds- og fordringspant har medført den tilsigtede forbedring af de erhvervsdrivendes finansieringsmuligheder.

Finansrådet finder, at ordningen har lettet adgangen til ny eller yderligere finansiering for navnlig små og mellemstore erhvervsvirksomheder. Muligheden for at stille virksomhedspant har i flere situationer været afgørende for et positivt svar på kreditanmodning, både til kunder med god og mindre god kreditværdighed.

Som eksempler på virksomheder, hvor finansieringsmulighederne er blevet betydeligt forbedret, nævner Finansrådet vækstvirksomheder med stor kapitalbinding i varelagre og debitorer, såsom detailforretninger, lagerførende handelsvirksomheder og visse produktionsvirksomheder. Tilsvarende gælder for virksomheder, hvor den fremtidige pengestrøm er usikker, såsom iværksættervirksomheder.

Finansrådet oplyser endvidere, at virksomhedspant bruges til at begrænse eller udelade personlige risici for virksomhedsejeren. Som eksempel nævner Rådet situationer, hvor virksomhedsejeren har kautioneret for bankgælden i sit selskab. Her kan etablering af virksomhedspant føre til frigivelse af kautionsforpligtelsen.

Om ordningens virkning for lånets pris, dvs. renten, anfører Finansrådet, at der er usikkerhed forbundet med at vurdere renteeffekten ved etablering af virksomhedspanteordningen. Prisen på lån fastsættes på baggrund af en individuel, samlet vurdering af erhvervskunden. Sikkerhedsstillelse, såsom virksomheds- og fordringspant, trækker i retning af billigere finansiering, men der er stor variation i prissætningen.

Foreningen af Statsautoriserede Revisorer oplyser, at foreningens medlemmer i praksis har oplevet mange tilfælde, hvor muligheden for at stille sikkerhed i form af virksomhedspant har haft afgørende betydning for virksomhedens finansiering. Ifølge foreningen har flere virksomhedsejere også kunnet opnå bedre finansiering til lavere priser. Foreningen

anfører ligesom Finansrådet endvidere, at virksomhedspant bruges til at begrænse eller udelade personlige risici for virksomhedsejeren.

Ifølge **Håndværksrådet** er det ikke helt entydigt, om virksomheder reelt har fået bedre finansieringsvilkår, eller om bankerne har fået bedre sikkerhed for lån, de ellers ville have givet på de samme vilkår.

Håndværksrådet foretog i maj 2008 en medlemsundersøgelse, hvor ca. 1.000 virksomheder svarede på spørgsmål om sidste gang, de søgte finansiering i deres bank. Blandt dem havde 51 virksomheder optaget lån mod sikkerhed i form af virksomhedspant. Af de 51 virksomheder finder 14, at muligheden for at stille sikkerhed i form af virksomhedspant har givet dem bedre lånevilkår end de ellers ville have fået. 27 virksomheder finder, at vilkårene ikke er forbedret. De resterende 9 ved ikke, om vilkårene er forbedret.

Medlemsundersøgelsen tyder efter Håndværksrådets opfattelse på, at mange virksomheder ikke opnår en gevinst overhovedet. Alternativt er de bankansatte for dårlige til at rådgive om den besparelse, virksomheden opnår.

2.5. Forslag til ændring af ordningen

Advokatrådet oplyser, at der først gennem den seneste tid er konstateret betalingsstandsninger, akkorder og konkurser, hvor der er tinglyst virksomheds- og fordringspant. På denne baggrund anses det nuværende erfaringsmateriale ikke at udgøre et tilstrækkeligt grundlag for en forsvarlig vurdering af, om og på hvilken måde reglerne om virksomheds- og fordringspant bør ændres eller tilpasses. Advokatrådet foreslår, at en evt. gennemgribende lovrevision udskydes 2-3 år.

Dansk Automobilforhandler Forening og Finans og Leasing foreslår, at ordningen med virksomhedspant udvides til også at omfatte ”brugte biler” (indregistrerede biler eller biler, som tidligere har været indregistreret) til brug for en hensigtsmæssig finansiering af bilforhandlere.

Finansrådet finder også, at det på ny bør overvejes, om virksomhedspanteordningen også skal omfatte (lejers) lejerettigheder og brugte biler. Finansrådet opfordrer til, at en analyse af forholdet til bilbogssystemet igangsættes i forlængelse af Justitsministeriets evaluering.

Dansk Automobilforhandler Forening, Dansk Industri og Finans og Leasing foreslår, at reglerne om virksomhedspant i uindregistrerede fabriksnye biler, jf. tinglysningslovens § 47 c, stk. 3, nr. 3, ændres således, at der kan gives pant i debtors beholdning af biler af et bestemt mærke. Forhandler debitor eksempelvis både Fiat og Mercedes, skal debitor kunne pantsætte beholdningen af biler af mærket Fiat, mens beholdningen af mærket Mercedes holdes ude af virksomhedspantet.

Dansk Automobilforhandler Forening, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer og Finans og Leasing foreslår, at reglerne om regelmæssig udskillelse af aktiver ifølge regelmæssig drift, jf. tinglysningslovens § 47 c, stk. 1, 2. pkt., ændres således, at også fordringer kan udskilles.

Foreningen af Statsautoriserede Revisorer foreslår, at tinglysningslovens § 47 c, stk. 3, nr. 4, ophæves således, at et virksomhedspant ikke længere kan omfatte driftsinventar og driftsmateriel. Foreningen anfører til støtte for forslaget, at virksomhedspant i driftsinventar og driftsmateriel typisk ikke forbedrer pantsætterens finansieringsmuligheder.

Finans og Leasing foreslår derudover en række yderligere ændringer af ordningen.

Foreningen finder, at aktiver bliver omfattet af virksomhedspant på et for tidligt tidspunkt (aftaleindgåelsen). Foreningen foreslår, at aktiver først bliver omfattet af virksomhedspantet, når de er ”indlagt” eller ”indsat”, dvs. leveret. Dette vil muliggøre anden finansiering (end via virksomhedspanthaveren) efter aftaleindgåelsen.

Foreningen finder, at fordringspant – såfremt det ikke allerede er retsstillingen i dag – bør kunne indskrænkes til at angå fordringer mod bestemte debitorer ved præcisering i skadesløsbrevet. Dette vil gøre ordningen anvendelig for factoringselskaber.

Foreningen foreslår endelig, at det i forbindelse med etablering af digital tinglysning, gøres muligt at efterse personbogen for tinglyst virksomhedspant mv. i enkeltmandsdrevne virksomheder ved søgning på CVR-nummer.

3. Justitsministeriets vurdering

3.1. Den faktiske udbredelse af ordningen

Som det fremgår af afsnit 2.2, har ordningen endnu ikke opnået den forventede faktiske udbredelse. De hidtil indhøstede erfaringer må vurderes på baggrund heraf.

Efter et fald i værdien af tinglyste dokumenter om henholdsvis virksomhedspant og fordringspant fra 2006 til 2007 synes tallet nu at være stigende. I 1. halvår 2008 blev der tinglyst virksomhedspant og fordringspant for i alt 5.765.605.473 kr. Til sammenligning blev der i hele 2007 tinglyst virksomhedspant og fordringspant for i alt 8.839.426.997 kr.

Den stigende tendens understøttes af høringssvarene. Håndværksrådet foretog en medlemsundersøgelse i maj 2008, hvor ca. 1.000 virksomheder svarede på spørgsmål om sidste gang, de søgte finansiering i deres bank. Siden indførelsen af virksomhedspanteordningen den 1. januar 2006, havde 51 virksomheder optaget lån mod sikkerhed i form af virksomhedspant. Ud af disse 51 virksomheder havde 26 optaget lånet i 1. halvår 2008.

Stigningen kan skyldes den uro, der har præget de finansielle markeder siden sommeren 2007. I urolige tider stiger efterspørgslen på sikkerhed. Foreningen af Statsautoriserede revisorer finder, at ordningens begrænsede udbredelse især hænger sammen med, at der indtil for nylig har været rigelig finansiering til rådighed for de fleste virksomheder. Foreningen vurderer på den baggrund, at virksomhedspant vil få større betydning i de kommende år.

Stigningen kan også skyldes, at långivere og rådgivere har haft brug for tid til at omlægge arbejdsgange og uddanne personale med henblik på at kunne udnytte ordningen, når der drøftes finansiering med erhvervskunder.

Justitsministeriet finder, at der kan forventes en stigning fremover i anvendelsen af ordningen i takt med, at kendskabet til ordningen og ordningens muligheder udbredes.

Justitsministeriet bemærker, at virksomhedspant og fordringspant – som forventet, jf. betænkningen, s. 231 – overvejende anvendes af pengeinstitutter til sikring af deres engagementer. Negativerklæringer anvendes

primært af finansieringsinstitutter som værn mod potentielle virksomheds- eller fordringspanthavere.

3.2. Lovens generelle virkninger for de almindelige kreditorer

Justitsministeriet er på nuværende tidspunkt ikke i stand til fuldt ud at vurdere lovens generelle virkninger for de almindelige kreditorer, da ministeriet ikke er i besiddelse af oplysninger om skifteretternes behandling af konkursboer, hvor der har været virksomhedspant eller fordringspant.

Ifølge Domstolsstyrelsen er der en begrundet formodning om, at der indtil videre kun er behandlet ganske få konkursboer med virksomheds- eller fordringspant. Domstolsstyrelsen har på den baggrund skønnet, at omfanget af de relevante statistiske oplysninger, der i dag ville kunne tilvejebringes ved en gennemgang af et større antal konkursboer, ikke står mål med det ressourceforbrug, der ville være forbundet hermed.

Som det fremgår af bemærkningerne til det bagvedliggende lovforslag, indebærer den bedre sikkerhed for långiver, som får stillet virksomhedspant, at andre usikrede kreditorer, f.eks. vareleverandører, Lønmodtagernes Garantifond og SKAT stilles ringere og må forvente at få et større dividendetab under en eventuel konkurs, jf. Folketingstidende 2004-05, 2. samling, Tillæg A, s. 7394. Med en udbredelsesgrad på 30 pct. skønnes det, at lovforslaget ville medføre et provenutab for Lønmodtagernes Garantifond og SKAT på henholdsvis 70 mio. kr. og 52 mio. kr. årligt.

Hvis der bortses fra Advokatrådets hørings svar, har Justitsministeriet ikke modtaget svar, der bekræfter forventningen om et fald i dividenden.

Justitsministeriet bemærker navnlig, at Lønmodtagernes Garantifond (endnu) ikke har konstateret et fald i dividendeprovenuet.

Håndværksrådet har oplyst, at rådets medlemmer *kan* komme i den situation, at deres udestående er tabt, fordi de kommer efter virksomhedspantet i hæverækkefølgen, men Justitsministeriet har ikke modtaget hørings svar, der belyser, hvilke virkninger loven i praksis har haft for vareleverandører, der yder kredit.

Når det forventede dividendetab endnu ikke kan konstateres, kan det skyldes, at ordningen endnu ikke har fået den forventede udbredelse.

Dertil kommer, at antallet af konkurser indtil for nylig har været relativt lavt.

Justitsministeriet forventer fortsat, at de usikrede kreditorer – i takt med at ordningen udbredes – må forvente at få et større dividendetab under en eventuel konkurs.

Som det bl.a. fremgår af betænkningen, s. 147-149, indebærer en ordning med virksomhedspant en risiko for misbrug. Politiet og anklagemyndigheden har imidlertid endnu ikke nogen konkrete erfaringer med sager om skyldnersvig, jf. straffelovens § 283, i forbindelse med virksomhedspant og fordringspant.

3.3. Lovens generelle virkninger for de erhvervsdrivendes finansieringsmuligheder

Justitsministeriet bemærker indledningsvis, at de modtagne oplysninger om lovens virkninger for de erhvervsdrivende finansieringsmuligheder kun i begrænset omfang stammer fra de erhvervsdrivende selv. Blandt de erhvervsdrivendes interesseorganisationer har alene Håndværksrådet oplyst herom. Oplysningerne stammer i øvrigt fra Finansrådet og Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, det vil sige de erhvervsdrivendes finansieringspartnere og rådgivere.

På baggrund af de modtagne høringssvar synes indførelsen af virksomhedspant og fordringspant at have haft en positiv virkning for nogle erhvervsdrivendes finansieringsmuligheder. Der foreligger dog ikke sikre oplysninger herom.

I forbindelse med lovens vedtagelse skønnede Finansrådet, at indførelsen af virksomhedspant generelt set ville kunne give sig udslag i en rentereduktion på i størrelsesorden 0,5 pct., jf. Folketingstidende 2004-05, 2. samling, Tillæg A, s. 7395.

På det foreliggende grundlag er det ikke muligt at vurdere, hvorvidt indførelsen af virksomhedspant har haft den forventede renteeffekt.

3.4. Forslag til ændring af ordningen

Som det fremgår af redegørelsen, indeholder flere af høringssvarene forslag til ændring af virksomhedspanteordningen. Efter Justitsministeriets opfattelse bør de pågældende forslag vurderes på grundlag af resultaterne

af en fornyet lovovervågning, jf. nedenfor, og i givet fald bør eventuelle ændringer ske som led i en generel revision af loven.

4. Konklusion

Som anført ovenfor har virksomhedspanteordningen endnu ikke opnået den forventede faktiske udbredelse.

På baggrund af de modtagne høringssvar synes indførelsen af virksomhedspant og fordringspant at have haft en positiv virkning for nogle erhvervsdrivendes finansieringsmuligheder. Der foreligger dog ikke sikre oplysninger herom.

Hvad angår ordningens virkninger for de almindelige kreditorer foreligger der ikke fornødne oplysninger om skifteretternes behandling af konkursboer, hvor der har været virksomhedspant eller fordringspant.

Justitsministeriet finder på denne baggrund, at lov om virksomhedspant fortsat bør være undergivet lovovervågning, således at Justitsministeriet senest den 1. januar 2012 fremlægger en yderligere redegørelse for Folketinget om lovens generelle virkninger for de almindelige kreditorer og for erhvervsvirksomhedernes finansieringsmuligheder.

Med henblik på at sikre et bedre erfaringsgrundlag til brug for den fornyede evaluering af ordningen vil Justitsministeriet tage kontakt til Domstolsstyrelsen med henblik på i overensstemmelse med Domstolsstyrelsens anbefaling at etablere en ordning, hvorefter skifteretter og kuratorer mv. løbende indsamler oplysninger i forbindelse med behandlingen af konkursboer.